

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

PIK XLVI. Ч. 171. Джерзі Сіті, Н. Дж., вівторок, 26-го липня 1938.

No. 171. Jersey City, N. J., Tuesday, July 26, 1938.

VOL. XLVI

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ

П'ЯТЬ ЦЕНТИ

ВА ГРАНИЦЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ

Вид. "Свобода" в Нью-Йорку 4-0237. — Вид. "У. М. Союз" в Нью-Йорку 4-1018 4-0807.

THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA

FIVE CENTS ELSEWHERE

УЛИВНІ ДОЩІ НА СХОДІ ПРИЧИНОЮ ПОВЕНЕЙ

ОЛБАНІ (Нью Йорк). — Уливні дощі, що навістилися понад тисячу миль побережжя Атлантики в суботу, спричинили в багатьох місцях поважні виливи рік і потоків.

Маткові шкоди обчислюють на сотки тисяч доларів. Досі начислено, що жертвою повеней впали 8 осіб.

На залізниці Нью Йорк Централ коло Йонкерсу, Нью Йорк, обвалилась на залізничну дорогу земля, підмудлена хмарономом. На переїжджаючому поїзді було 15 осіб, ранених цим обвалом.

Поважно потерпіли стейти Мейн і Масачусетс. У стейті Конетикот упав осліплений дощем літак американської флотії. Згинули пільот і два пасажирів.

Через недільну погоду води рік почали опадати.

ЛІТАК ВЛЕТІВ У ЮРБУ НА ПАРАДІ.

БОТОТА (Кольомбія, Південна Америка). — Підчас військової паради впав військовий літак на гущу зібраних людей. Згинули на місці 34 особи, а 150 інших були ранені. Припускають, що з ранених декотрі помруть та що число вбитих остаточно вийде понад 50.

Причиною випадку було те, що виконуючи акробатичні вивороти в повітрі, летун зачепив крило літака за ступінь. 50,000 осіб бачили випадок. Президент республіки мало що не впав жертвою випадку.

ЗАМІТНІ ПРАВИБОРІ ДО КОНГРЕСУ.

ФОРТ ВОРТ (Тексас) — При виборах у 20. конгресові дистрикті повадено Морія Мейверика, відомого приятеля президента Рузвелта й політики „нового розділу”.

Мейверик звісний не лише в стейті, але й поза стейтом.

УТОПИВСЯ МОРЯК З ВОЕННОГО КОРАБЛЯ.

НЬО ЙОРК. — З воєнного корабля „Ферфакс”, що стоїть тепер на якорі на ріці Гудсон коло 59. вулиці, впав у воду Пол Ерик Гранді, 27-літній помічник головного електротехніка, і утопився.

АМЕРИКАНСЬКА ФЕДЕРАЦІЯ ПРАЦІ КРИТИКУЄ УРЯД.

ВАШИНГТОН. — В останньому числі свого органу „Федерейшеніст”, Американська Федерация Праці закидає Краєвій Раді Робітничих Відносин, що вона мішається у внутрішні справи Федерації й піддержує Комітет Промислової Організації. Часопис каже, що така поведінка урядового бюра противиться духові закону про робітничі відносини.

ДЕРЖАВА ВІДСТУПИЛА ВІД УЧАСТІ В СВІТОВІЙ ВИСТАВІ.

САН САЛЬВАДОР. — Міністер фінансів Сальвадору заявив, що ця держава не буде брати участі в світовій виставі в Нью Йорку, зате буде брати участь у виставі в Сан Франсиско, бо Сан Франсиско купує 80 процентів кави Сальвадору.

НА РЯТУНОК ЖІНКАМ.

ВАШИНГТОН. — Мері Андерсон, директорка жіночого бюра при Департаменті Праці, пропонує до Франсис Пекринс, секретарі праці, проєкт допомоги жіноцтву, котрий розробляє докладно плян грошевих підмог для хворих і немічних жінок та плян шукання праці для тих, що можуть працювати, головну для тих, що їм минуло вже 40 літ.

КОМУНІСТИ ЗАЛИЦЮЮТЬСЯ ДО ЦЕРКВИ.

НЬО ЙОРК. — О. Роберт Вудс, один із святих римо-католицької катедри св. Патрика, виявив підчас проповіді, що кожний священик при цій катедрі дістав від комуністичної партії лист, у котрім партія пробує переконувати, що римо-католицькій церкві й комуністичній партії нічого сваритися та що вони повинні бути братніми союзниками. Проповідник назвав комуністів фальшивими пророками, фальшивими приятелями та вовками в овечій шкурі.

СВЯТКУЮТЬ ПАМ'ЯТЬ ВИЗВОЛЬНИКА ПІВДЕННОЇ АМЕРИКИ.

НЬО ЙОРК. — По всіх просто краях Середньої й Полудневої Америки святковано останньої неділі уродини Сімона Болівара Визвольника. Він підняв був в американських колоніях Еспанії повстання проти Еспанії та довів до створення з них самостійних республік.

Святкували річницю й тут. У святі взяли участь представники американського уряду та офіційні представники уряду Мексика, Кольомбії й Венесуелі.

ПРАЦІ КОЛО СВІТОВОЇ ВИСТАВИ.

НЬО ЙОРК. — Заряд виставової корпорації утвердив плян збудування на виставовій площі „дитячого світу”. Коштом мільона доларів маєтись збудувати на площі 7 акрів вистави й забави для дітей.

ТУРКИ ЗАЙМАЮТЬ АЛЕКСАНДРЕТУ.

По світовій війні забрано від Туреччини санджак Александрету, пасок території здовж Середземного моря від Сирії до Туреччини, і піддано його під французький мандат. Ндавно тому Туреччина зажадала, щоб санджаків надати автономію і дати в ньому концесії Туреччині. За ці концесії Туреччина стала союзницею Франції. На світліні турки вбивають баранів на свято. В місто входять турецькі війська.

ГІТЛЕР УДЕКОРУВАВ УКРАЇНЦЯ.

За заслуги при організації міжнародної дощечкової вистави у Берліні відзначив Гітлер відомого українського лікаря, доцента букарештського університету, д-ра Івана Філіповича з Чернівців, ордером „Німецький Орел”.

МОЛОДИЙ БАНДИТ.

У Вінніпегу стався випадок, який вказує на зближення обичаїв між молоденьким поколінням у тому місті. Одного вечора, в сімй годині, до продаючого часописи 12-літнього Мориса Гарднера приступив трошки старший від нього хлопець і заявив Гарднерові, що він знає вісім людей, які хотіли б купити від хлопця газети. Гарднер, бажаючи заробити кілька центів, пішов з невідомим молодцем аж до будинку збіжової біржі при вулиці Ломбард. Там незнайомий молодий бандіт схопив хлопця за руку, заволав його на беріг ріки і силою вирвав від Гарднера в готівці \$1.10 і вісім трамвайних білетів. Притім молодий бандіт грозив хлопцеві, що його кине до ріки, коли він буде противитись або кричати.

СМЕРТЬ НА ГЛАДКІЙ ДОРОЗІ.

На одній з вулиць Букарешту, свіжо скропленій водою, перекинувся автобус. Згинув сотник румунської армії Чернівський, який стояв оподалік на хіднику. 5 осіб зпоміж пасажирів автобуса важко ранені.

ЗАЛІЗНИЦЯ І ЗЕЛЕНІ СВЯТА.

Першого дня Зелених Свят на станції Запитів під Львовом касієр не хотів продати білетів до Львова багатьом нашим селянам і селянкам, мовляв: „То певно на Яновські цмен-тарж! Юро!” Наші селяни мусіли йти пішки до Львова. Чи це в інтересі залізничної відзнаювати людей від неї і чи до компетенції залізничних урядовців належить розгляд причини подорожі громадян?

ЗАБОРОНИЛИ ЗАЛОЖИТИ ФІЛІО Т-ВА ІМ. ЛЕСІ УКРАЇНКИ В КРЕМЯНЦІ.

Крем'янецьке староство не приймає до відома „зе взгледу на безпеченство публічне” зголошення управи Т-ва ім. Лесі Українки в Луцьку про закладення філії Т-ва в Крем'янці, де знаходиться українська гімназія, що її утримує Т-во.

БОРІТЬСЯ З ВЕНЕРИЧНИМИ НЕДУГАМИ.

Д-р Ф. В. Джексон, заступник міністра здоров'я при манітобським уряді, заявив на днях, що на урядовій сесії провінційної легіслатури буде внесений „законопроєкт, на підставі якого всі новоженці мусять перед вінчанням піддаватися під лікарські оглядини на stwierdzenia, чи вони не є заражені венеричними недугами. Притім д-р Джексон заявив, що в самій тільки Манітобі що року зазначається на одну з венеричних недуг 1,600 осіб. З того багато випадків сифілісу. Статистика виказує, говорив д-р Джексон, що шість відсотків усіх пацієнтів, лікуваних у шпиталях публічних коштом, мають у своїй крові заразки сифіліса. Про це хорі часто навіть самі не знають. У манітобських клініках кожного тижня лікують тисячу пацієнтів, хорих на венеричні недуги. В тім очевидно зараховані такі пацієнти, які відвідують шпиталі що тижня. Половина хорих на різні венеричні хвороби рекрутуються з осіб у віці від 13 до 30 років. Назвагал до шпиталів дістаються шість відсотків пацієнтів, які колись мали венеричну недугу і тої недуги або взагалі не лікували або лікували недостатньо. З публічних податків на тих пацієнтів видається в Манітобі \$50,000 річно.

РЕДУКЦІЯ УКРАЇНЦІВ.

У звязку з нагінкою на українців, яку ведуть деякі „народові” кола, що зараз по уступленні воеводи Юзевського почали складати списки українців, яких треба повикидати з ріжних посад, міський уряд Луцька висловив пращу трьом українцям — інжинірам, що зрештою були контрактними службовиками. Самі поляки заступили, що українці скрізь і всюди дуже добре працюють. Навіть ковельський староства, що не грішить сентиментом до українців, якесь сказав, що українці — це найкращі робітники. Але, річ ясна, справа не в найкращих робітниках, а в тому, щоб не було українців.

ЗМІНИ В КРИМІНАЛЬНОМУ КОДЕКСІ КАНАДИ.

Домініанський парламент ухвалив на теперішній своїй сесії деякі зміни в кримінальному кодексі. І так, спис усіх револьверів і пістолетів, що знаходяться в посіданні канадських громадян, буде відтепер відбуватися кожних 5 років від березня до липня. Кару за дуже неважну й легкодушну та заскору їзду авто на го-стиннях і дорогах підвищено на два роки в'язниці або \$1,000 кари, або на обі кари разом. Також можна буде відібрати керманічеві авта, що їздять неважко або заскору, прав їзди авто на три роки. Ці всі кари можуть бути наложені, хоч через неважну або заскору їзду не спричинено нікому ніякої шкоди. Також додано до домініанського кодексу клявство, що накладає кару в'язниці на того, що вда-ростини, овочі та городовини з чужих земель.

РЕДУКЦІЯ УКРАЇНЦІВ.

У звязку з нагінкою на українців, яку ведуть деякі „народові” кола, що зараз по уступленні воеводи Юзевського почали складати списки українців, яких треба повикидати з ріжних посад, міський уряд Луцька висловив пращу трьом українцям — інжинірам, що зрештою були контрактними службовиками. Самі поляки заступили, що українці скрізь і всюди дуже добре працюють. Навіть ковельський староства, що не грішить сентиментом до українців, якесь сказав, що українці — це найкращі робітники. Але, річ ясна, справа не в найкращих робітниках, а в тому, щоб не було українців.

„ПОЛЬСЬКА ГЕРБАТА”.

Один з варшавських ботаників виплекав рослину, що здається — може в дечому заступити справжній чай. При-виз чаю вимагає багато де-виз, а спроба заступити чай мятою — не вдалася. Чи прий-меться ця „польська гербата”, побачимо.

УСПОКОЄННЯ НА ДАЛЕКОМУ СХОДІ

ТОКІО. — Японська офіційна агенція доносить, що японський уряд на днях запропонує советському урядові сторення комісії, в склад якої входили би представники Японії, Советів і Манчука. Та комісія малаб розглянути недавні стерти японських відділів з советськими, а також усі інші сутички, що часто появляються на советсько-манчужській границі. Загальний настрій у Японії спокійний і є таке переконання, що до війни між Спокійним і Японією в найближчій будуччині не прийде і що Совети погодяться на пропозицію Японії. Советська влада на Далекому Сході вже згодилася видати двох японських представників, які були вислані на советський бік у цілі переговорів, а яких советська влада затримала.

АНГЛІЙСЬКО-ФРАНЦУЗЬКИЙ СОЮЗ.

ПАРИЖ. — Англійський міністер війни, Гор Беліша, який тепер перебуває в Парижі, заявив, що внаслідок англійсько-французького союзу два краї немовби знайшлися під одним прапором, а їх армії під кермою одного військового штабу.

ІТАЛІЯ ДАЛІ ПРОПАГУЄ „РАСОВІСТЬ”.

РИМ. — Всупереч перекоанням деяких кругів, що Італія тільки часово висунула свою расову політику, щоб у той спосіб відстрашити німецьких лідерів від візду до Італії, італійські часописи, головн „Джорнале д'Італія”, далі пропагують расову політику, звернену головн проти жидів. Редактор цієї газети, Вірджініо Гайда, якого загально вважають „голосником Мусоліні”, написав статтю, в якій закидає жидам, що вони своєю роботою стягають упадок на народи і їх держави. Наперед вони дали нарід підкопують морально. Навпришмочі владі в данім краю, вони нищать його при помощи всіх засобів. Та стаття кінчиться словами, взятими з американського жидівського журналу, „Ди Америкен Гібру Ревю”, з 3 червня ц. р., в яким говориться: „В цій нищильній політиці американське жидівство здоротись духову і політичну коаліцію трьох синів Ізраеля: Літвінова, Блюма і Гор Белішу”.

ЛЮДИНА В БОРОТБІ З ПРИРОДОЮ.

ЖЕНЕВА. — Ціла Европа з запертим віддихом очікує вістки, що сталося з чотирма альпіністами, які хотіли доклати неможливого і хотіли видряпатися на скалу, високу поверх одной милі, що її один бік прямає прямовисно, майже як стіна. Саме з того прамое прямого боку ті альпіністи хотіли видряпатися на сам вершок, вбиваючи в щілини скали залізні цвяхи й привязуючи себе шнурками до них. Вони зробили їм було в той спосіб коло 6,000 стіп і залишилось їм іще було всього лиш кількасот стіп. Та на верхах гір вибухла мряка, мороз і буря. Вона поховала їх, і не знає, що з ними сталося. Значів говорять, що вони від морозу там померзнуть. Та є такі, що мають надію, що вони і ту перешкоду поборють.

ЕСПАНСЬКІ НАЦІОНАЛІСТИ В НАСТУПІ.

ТЕРЕУЛЬ (Еспанія). — Армія ген. Франка перейшла в наступ на західному фронті і захопила важке містечко Кастуера. Притім вона захопила о-колиці, багаті в ріжні мінерали. На інших фронтах націоналісти також роблять поступи вперед. Вони здобули в останніх днях поверх 3,000 квадратних миль території.

НІМЕЦЬКИЙ ГЕНЕРАЛ ОСТЕРІГАЄ ЧЕХІВ.

БЕРЛІН. — Німецький генерал фон Мешш надрукував свій союз із Советами, щоб вони занекали свій союз із Советами, бо це готово навести їм клопоту. Він підкреслив, що великі держави, включаючи Англію і Францію, не дуже хочуть викликати світову війну, щоб оборонити Чехословаччину. А Совети під оглядом мілітарним не багато варт.

БРИТИЙСЬКА ПРЕСА ВІДНОСИТЬСЯ ЛЕГКО ДО НІМЦІВ.

ЛОНДОН. — Вся англійська преса перестала атакувати німців. Навпаки, слідно в ній охолодження у відношенні до чехів. Передові часописи навіть дають пораду чехам, щоб вони прийняли всі пропозиції німців. Дехто думає, що англійська преса прийняла цей тон на передодні важних подій, які стануться в середній Європі.

ЖИДІВСЬКИЙ РАБІН ТОРГУЄ НАРКОТИКАМИ.

ПАРИЖ. — Французька поліція арештувала рабину Ізаака Лайфера з Бруклина, який займався тим, що пересилав до Америки в святих жидівських книжках наркотики. Переплетникові, який приготував йому спеціальні книжкові оправки, рабін говорив, що він у тих книжках спроваджує до Америки „пісок зо святої землі”.

"SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
by the Ukrainian Press and Book Company, Inc.
at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J.
on March 30, 1914 under the Act of March 3, 1879.
Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103
of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.
За оголошення редакція не відповідає.
Address: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

СВОБОДА ДРУКОВАНОГО СЛОВА

Сталася в Нью Йорку подія, що в драматичний спосіб зясувала громадянству основи політичної системи Америки й поставила її в різкому протиставленні до інших систем.

Соціалістична Робітнича Партія видала брошуру, в котрій „розкривається” Джана Л. Луїса, голову Комітету Промислової Організації, представляючи його як куніного рекетіра, фальшивого робітничого провідника й зрадця капіталістів для боротьби проти робітників.

Цю брошуру продавали по вулицях Нью Йорку агенти цієї партії. Одного з них арештовано за те, що, мовляв, він продавав брошури без дозволу поліції. Коли його поставлено за це на суд, міський суддя відкинув обвинувачення, заявляючи, що домагатися від людини дозволу на продаж друкованого слова значило би стільки, що відбирати людині конституційні гарантії свободи друкованого слова.

Газети приплеснули цьому рішенню судді, добачуючи в ньому видно й оборону свободи преси. Деякі газети дозволили собі притому напасти на Джана Л. Луїса як на людину, що була особисто заінтересована в обмеженні конституційної гарантії свободи друкованого слова.

Тимчасом Джан Л. Луїс, дізнавшись про рішення судді, видав публичну заяву, в котрій теж заявився за судові рішення: „Я радий, що дальший продаж цієї брошури не буде мати дальших обмежень. Американський народ має право поширювати й читати розбіжні погляди, без огляду на те, як ці погляди упереджені й викривлені. Рішення судді є розумне й годиться з нашими найкращими традиціями. Я сподіваюся, що члени Комітету Промислової Організації будуть мати стільки свободи поширювати свої летючки й продавати публікації Комітету Промислової Організації, скільки свободи Комітет признає своїм ворогам”.

Заява Луїса замітна передовсім тим, що тут чоловік виступає в обороні засади, хоч виконання цієї засади в даному випадку приносить шкоду йому самому. Заява ще замітна тим, що Луїс виразно признає свободу поширювати друковане слово, хочби в ньому були погляди упереджені або перекручені. Як звісно, ті, що обмежують свободу слова, власне заслоняються тим, що колиб людям дати необмежену свободу публікувати свої погляди, то публіковано би брехні й забобони. Тому, мовляв, для охорони публіки перед такими фальшивими поглядами треба обмеження свободи друкованого слова. В основі цього погляду лежить переконання, що людина своїм свободним розумом не потрапить розрізнити брехні від правди. Тому вона потребує поліція, що має їй сказати, де правда, а де неправда.

Американська система виходить із заложення, що й звичайна людина, коли їй предложити брехні й правду, потрапить визнатися в правді, а навіть, якби не потрапила визнатися в одному або другому випадку, то вже самі спроби визнатися виробляють у ній цю здібність щораз більше й щораз більше зменшують можливість одурення.

О. С.

КРИМ

Питання наших країн дуже дражливе. Тут хоча звернути увагу не на східні, ні на західні наші країни, а на південні. Цю справу, справу Криму, у нас дуже мало порушують. Донедавна її навіть не вважали у нас такою важною. Але наші противники вважали її за таку і відповідно до її своєї гадки про неї поступали.

Насамперед Москва. Здобувала вона Крим для свого царства на спілку з Україною. Властиво українці перші показали їй туди шлях: походи кошового Сірка, гетьмана Самойловича, потім Мазени. Потім, розчищений українськими войсками стежка, сунула на Крим Москва, щоб за Катерини завойовувати його остаточно. Але, завойовувши, вона зробила його своєю провінцією. І тому, коли в 1917 р. зачали зарисовуватися контури незалежної української держави, ціла московська держава думка, всі політичні партії зарекламували Крим для Росії. Вислідом того була анексія Криму і його втілення до ССРСР, властиво до РСФСР, до російської федераційної республіки, всупереч усяким географічним і іншим оглядам, які наказували втілення Криму до України. Важність Криму прекрасно оцінили і німці в 1918 р., і тому, коли українська бригада Натієва маширувала на півострів, щоб зєднати його з українською республікою, німці, висуваючи наперед турків, наклали своє „вето”. Натієв мусів повернутися, а з Криму створено автономну державку під зверхністю Німеччини.

Недоречність такої розвязки питання бачили в очі. Крим передусім ніколи не був самостійним. Давніше був під зверхністю Оттоманської Порти, під зверхністю султанів. Потім фактично зданий на ласку і неласку кошових отаманів Запорозької Січі, то під владою Москви чи Німеччини, але самостійний він не був. Тому, коли він мусить уже входити в склад якоїсь держави, то, ясна річ, що тільки в склад держави української, з якою звязаний географічно, а у великій мірі етнографічно (українська колонізація). І нарешті найважливіше: хто посідає кримські порти, той командує

групи польської громадської думки йде, у випадку Криму, про те, що й у випадку так званої „Козакії”, штунного конгломерату земель коло Дону, видуманого спеціально на те, щоб згадувати шахувати есентуальну самостійну Україну. Ось для того самого видумано і „самостійність Криму” цією пресою і тими групами. Історики тої групи радо розводяться над історичними споминами, як то колись, під Грунвальдом, „руські полки” і татарська „кіннота” помогли рятувати кордон Річі Посполитої проти „кжикаків”. Для цього і тепер здалася Україна, „сфедерована” з Польщею, і кримські татари на поміч, але „самостійні”, незалежні від України...

Ідея „незалежності” Криму для українців є ідея цілком неприемлива. В усіх публікаціях ми мусимо відпирати цю ідею як недопустимий замах на інтегритет нашої території. Кримян Україна налевно ніякої кривди не зробить. Але не може дозволити, щоб, прикриваючись „правами нації на самоозначення”, якась чужа сила, хотіла, з допомогою Криму, мати в своїй ласці і незалежну Україну. Подібні претензії тим менше оправдані, що в Криму є лише 25—30% татар.

ОСТАННІЙ АКТ

(Стаття львівського „Діла” з 9. липня ц. р. про договір між Польщею та Ватиканом у справі поуніятських церковних земель).

Сойм саме ратифікував договір між Польщею й Апостольською Столицею, яким Рим за 2 чм 2½ мільона зл. відступає польському урядові нібито своє право до земель і майна, що колись належали до Греко-Католицької Церкви та українського населення, яке створило цю Церкву. Польський уряд цим договором хоче: 1) набути заздалегідь те, що фактично сталося з бувшими уніятськими церквами та землями; 2) найдешевшим коштом набути для себе право власності на землі православних, колись уніятських церков. Найцікавіше, що справжній власник тих земель — а ним є без сумніву український нарід і та уніятська церковна організація, яку він створить, не бере участі в акті до-

тім греко-католицька, якісн знову православна. Церковні землі чейже належали до живих людей, що творили даву церковну організацію, а ті живі люди — завжди та незмінно належали до одного і того самого українського народу. Це є дійсне, вічне в історії, і цього факту не оминути ніякими софістичними правовими формулами.

Але як і стати на чисто правний ґрунт, то чейже вихідними точками, що визначували правний стан цих церковних земель, треба признати передовсім IX-ий і X-ий том російських законів, які признавали за Православною Церквою право до земель, що були в її посіданні до світової війни, а ті закони й досі не втратили своєї обов’язуючої сили. Другим рішальним моментом є польська конституція, що признає за Православною Церквою право власності до її майна, притому таке саме, яке має, скажім, і римо-католицький костел. Третій, хоч нерішальний, зате цікавий момент той, що при цій трансакції зігноровано зовсім Православну Церкву, яка чейже існує. Адже в цих 12,000 га., які стали предметом торгу, є тисячі гектарів землі і десятки церков, які датовано в XIV і XV т., або перед війною без сумніву за гроші православних, коли ще унії не було. Чи й вони є „поуніятні” добра?

Очевидно держава завжди має право застосувати вивласнення церковних чи костельних земель. Але тоді вона обов’язана власникові заплатити за вивласнений об’єкт по його фактичній ціні. І нічого простішого не було, як приновити цю процедуру і до українських земель. Можна було їх забрати, але треба було за них заплатити. Кому? Очевидно, тому, хто фактично й правно був і є власником цих земель. А ним є однією та виключно український нарід і та церковна організація, що її він у даному менті створить, себто Православна Церква. Досі уряд забрав від Православної Церкви округло 73 тисячі га. землі. Якби вартість одного гектара землі оцінити тільки на тисячу золотих, то це творилоб суму 73 мільонів золотих. Очевидно, вигідніше було заплатити 2 і пів мільона, ніж 73.

Чомуж Рим згодився на таку невеличку суму? Ватикан своєю претенсією до церковних українських земель базував тільки

на формальному принципі, а саме на тому, що колись українці цих земель творили Гр.-Кат. Церкву. З того титулу у хвилині, коли ця колишня Греко-Католицька Церква перетворилася на іншу церковну організацію, Ватикан міг зголосити своє право, хай би й чисто формальне до відшкодування. І він це зробив та відшкодування від царського російського уряду діваст повністю. Через те тепер вдруге домагатися відшкодування властиво не було вже підстав тим більше, що латинські костели на Холмщині й Підляшші фактично таки заволоділи значною пайкою церковних земель і очевидно не дали за цю землю ані сотика. З тих причин Ватикан властиво не міг дорожитись при закрючуванні трансакції: кожна сума, яку годився йому заплатити польський уряд, була для Ватикану начеб дарунком від польського уряду, точніше сказати це була заплава за прислугу, яку Ватикан зробив польському урядові. Адже завдяки договорів з Римом витворилася омана легалізації того стану, що повстав був при допомозі dokonaniх фактів. І за цю саме прислугу, а не за право власності, Ватикан казав собі заплатити.

Можє з фінансового погляду це і добра трансакція. Але з інших, передовсім релігійних міркувань вона не представляється дуже світлою та є шонайменше ризикозна. Насамперед теперішнім договором не може захоплюватися Греко-Католицька Церква. Вона не тільки безпосередньо сама не дістала того, що колись створило її майно, але й бачить, що колишня приналежність до Греко-Католицької Церкви стала причиною нещастя для її братів, православних українців, та привела до великого зменшення національного українського майна. Греко-католики з сумом і прикрістю дали відчувати, як відкидають самий східний обряд, бож колишні греко-католицькі святині переробили тут і там на латинські костели, або їх просто руйнують і палять, замість того, щоб їх з пієтизмом зберігати. А все це разом узятє ще й компромітує та піддає саму велику ідею зєднання християнських церков: західно-католицької та східно-православної.

Адже не тільки православні українці, але й увесь православний світ ніколи не забуде того, яку роль відіграв Ватикан в акції позбавлення українського православного населення його вікових прав до церковної землі. Це роля спільника, завдяки якому ціла справа виглядає так, неначеб все було в порядку і нікому не сталося ніяка кривда. Нічого казати, що така роля понизить авторитет римо-католицького костела в очах усіх тих, що хотіли б церковній організації бачити забороло найвищих цілей. А вже понад усякий сумнів тепрішній договір Ватикану з польським урядом перекреслить великі плани на зєднання з Римом усього Сходу Європи.

Не можна не відмітити ще й того, що нова трансакція Риму проходить у своєрідній атмосфері, яка витворилася у Польщі на національно-релігійному фронті. Цю своєрідність творить відома „місія нарска” праця військово-поліційних чинників у прикордонних повітах Волині. А ще більше — висилка православних священників та масове закривання, розбірка і палення православних, колись уніятських церков на Холмщині. Ця атмосфера кидає на договір Риму з Польщею таке похуре світло, що, гадаємо, його Рим не міг собі бажати.

В школі.

— Як твій брат має п’ять яблук, а ти забереш йому три, який буде вислід?
Сварка.

О. Л. ГОВИЙ. Автор застерігає за собою всі права.

ЗА УКРАЇНУ

(ВІРА БАБЕНКО)
Повість із часів революції і повстанської війни у Великій Україні. (В двох частинах).

Частина друга

35)

Хай живе радянська влада! Хай живуть вожди революції! Хай живе третій комуністичний інтернаціонал! Ура, товариші! — несподівано закінчив комісар збитими агітаційними річчями свою промову.

Та селяни похнюплено мовчали. Червоноармійці зашпалювали інтернаціонал, як то завжди буває на радянських мітингах. У часі співу частина зібраних сиділа і це викликало обурення в комісаря.

— Ви щож, хахли чортові! — зивірився на присутніх. — Не знаєте хіба, що интернаціоналу треба вислухати стоячи? Під арешт захоплюєтесь? —

— Так ми не знали, що то таке співаєтеся, — винувано відповідали селяни.

— Так отже знайте, що интернаціоналу треба слухати стоячи. Вважайте набуцуче! — гостро прикрикнув комісар. — А тепер до вибору голови і секретаря зборів. Ну, головою буду я — говорив він далі, не даючи селянам прийти до слова. — А на секретаря покличу товариша Єлимахова. Товариш Єлимахов, прошу зайняти місце.

винували револьвери, пограли ними і положили коло паперів. Зачудовані і зніяковілі селяни приглядалися до цієї процедури у гробовій мовчанці; лише червоноармійці переглядалися насмішливо, значучо підморгуючи в сторону селян. Комісар обвів усіх суворим зором і заговорив знову:

— Отже приступаємо до вибору ревкому. Намічені нами отсі кандидати: на голову ревкому товариш Бреган; його заступником товариш Колотікин; секретарем товариш Єлимахов, секретар зборів. Двох членів ревкому можете призначити своїх незаможних селян. Тільки попереджую: ані один куркуль не повинен прийти у ревком!

Селяни стали перешіптуватися та виявляли своє невдоволення боязливо. Вигляд озброєних червоноармійців пригдушував їхнє обурення. Комісар скочив з місця:

— Ну? Чого там перешіптуєтесь? Невдоволені! — закричав на селян. — Говоріть, чого хочете? Ну, ось хоч ви, скажіть! — указав на старосту. — Ви, здається, тут отаманом е... Говоріть!

— Селяни невдоволені з кандидатів — виступив наперед староста. — Ми намітили своїх кандидатів. Жид у нас один у селі, а ви його намітили на голову ревкому. Кожого він репрезентуватиме? Хіба свою родину. —

— Та й ви призначаєте двох кандидатів своїх, селян — закрикнув голос комісара. — Яке значіння матимуть два селяни проти трьох чужинців? Більшість усе буде по їхній стороні — озвався Бабенко з гурту.

— А хто то такий мудрий? — злобно кинув комісар. — Підійди сюди; я хоч побачити твоє обличчя.

Бабенко підійшов. Сруль нахилився і став щось нашіптувати червоноармійцям. Ті згідливо потакували головами.

— Ці два завзяті петлюрівці, нехочі, товаришу комісар — потику пояснив Єлимахов.

— Петлюрівці?... Знайдем на них місце... А покищо не треба іритувати селян... може до розривів прийти — відповів комісар також потику. — Вночі можемо захопити всіх неблагонадійних. — А далі знов звернувся до селян:

— Отже ви невдоволені з кандидатів, га? Ну, ми вашої згоди і не дождимось... Але вибори всеж таки переведено! — заговорив погрозу.

— І нехай хто попросить не подати голосу на наших кандидатів! Цим він виявить своє невдоволення з радянської влади, і вона знайде йому певне місце... —

Селяни не відповідали на погрози. Бабенко хотів був щось сказати, та комісар не дав йому прийти до слова. Суворо блискаючи очима, заговорив скороговоркою:

— Так отже на голову ревкому кандидатує товариш Бреган, ваш односельчанин. Хто проти? Підніміть руку!

Селяни сиділи непохитно. — Вибраний через аклямацію! — певним голосом потвердив комісар, — продовжував тим же тоном: — На заступника голови кандидатує товариш Колотікин, ось цей — показав рукою на президію. — Хто проти?... Вибраний через аклямацію! — вже навіть не чекаючи, чи хто з селян не підніме руки, потверджував вибір назначених ним же кандидатів. — На секретаря — товариш Єлимахов. Хто проти?... Вибраний через аклямацію! А тепер признайте двох своїх кандидатів-селян. Тільки не куркулів і не нехочі-селян. Ну, признайте! — закінчив наказуючим тоном.

— Ми не беремо ніякої участі у цих виборах. Признайте далі своїх кандидатів, москалів чи жидів — заговорив Бабенко.

Комісар скипів; поскакувала з місця і вся „президія”. — Дак ето чотже, товарищі, бунтуватє задумали? — високо Колотікин. — Ми імеєм тут силу і не вам бороться с нами. —

— Не бунтувати — відповів староста. — Тільки селяни хочуть вибрати свою владу, селянську й українську, а не москалів із жидом. Коли ви признали самі себе кандидатами, то і вибирайте себе самі. Селяни не подадуть за вас голосу. Признайте і решту своїх червоноармійців; ми знаємо, що в нас не виборна влада, а окупаційна, призначена москалями. Чи будемо виконувати її розпорядки, це ін-

ша справа... Не виконаємо ні одного на шкоду селу і селянству.

Президія не сподівалася такого звороту справи, щоб кілька відважних набравшись сміливості перечити їй, бойкотувати кандидатів і самі вибори. Та вжити сили не вистало. Комісар іще поспробував селян умовляти:

— Не будьте дітьми, громадяни. Я не вірю, щоб усі зібрані були проти виставлених військовою владою кандидатів. Це певно цих кілька згорілих нехочі-селян. Я мав би право арештувати їх і відставити, куди слід, але свого права не вжию. Отямтеся. Не вжє ви всі проти наших кандидатів? Ану, поспробуємо. Хто проти вибраного ревкому, підніміть руки. Не бійтеся, хари за це не буде — запропонував селянам.

— Всі... Всі проти! Влада має бути наша, селянська! — загнали на перебір зібрані і піднялися вгору сотки рук.

— Одноголосно — проциду зиртований комісар. — У такому разі вибори відкладаємо на кілька днів пізніше, а покищо розходіться спокійно по домах.

Комісар радо вжив би був сили. Не вагаючись навіть розстріляти кількох свідоміших, та боявся. В селі стаяв здекомплетований курінь, не більше двісті червоноармійців, а саме село свідоме, та й не без зброї. Несподіваним нападом могло розігнати курінь на всі чотири сторони, оголосити досить слабому большевицькому фронтові війну в заїллі. Надумував, що має діяти. Постановив, коли вже всі по-

стали до селі, перевести арешти найбільш неблагонадійних, за вказівками Рудого і Бреганна, а тоді залаккане селянство піддасться його волі. І знову став перешіптуватися со своїми помічниками.

А селяни спокійно виходили, проводили невинних поглядами червоноармійців. Мовчали, бо не бажали розмови викликати вояка з лісу, стягати на себе підозріння в неблагонадійності. Та в душі кожний присягався протиставити новій, нахабній владі, що нібито несла соціальне визволення працюючих, а в дійсності наклидала на село свою важку руку із скривавленими лазурями, бажала рідити селянським життям. Адже їхні сини воюють з отото самою владою вже кілька місяців.

По відході селян комісар запорядив строге поготівля, наказавши в строгій таємниці бути готовими на нічну виправу, а тимчасом обходитися з селянами якнайделікатніше, щоб приспати їхню чуйність. Червоноармійці розійшлися передавати сотням розпорядження. Пішов і комісар з не вибраним ревкомом до товариша Сруля Бреганна. Той бідкався, перекопував комісара, що він так і знав, що з тих виборів нічого не вийде. Треба було ревком признавати, зівстати йому охорону з тридцять червоноармійців, а тоді радянська влада міцно загнидалася у селі. Семен з свого боку нашіптував Колотікинові і Єлимахову. Ті крутили головами і відмовляли зрезигновано:

— Нда... Народець... Ето тебе, братец, не тьомная Расаєль! — (Дальше буде).

Постановив, коли вже всі по-

3 ДНЯ

ВАКАЦІЙНІ НАСТРОЇ

Говорив кілька тижнів тому один громадянин до другого: „Тішусь, що незадовго жінка поїде собі на фарму. Трохи і я при тім відпочину. Правда, на фарму я не поїду, тільки буду далі в місті, але ніхто мені не буде говорити, що маю робити, куди йти. Ніхто мені не буде туркути над головою. Нагадаю собі старі, „кавалерські“ часи, коли то ми разом з хлопцями забавлялися не раз і до пізної ночі. Нераз випили і закусили, не раз заграли в карти. Бувало йду серед півночі, або й по півночі, додому й не журюся, що треба буде перед кимсь оправдуватися. Роби, брате, те, що хочеш!“

Він на хвилю задумався і додав: „А тепер не те. Правда, моя жінка дуже добра, ретельна, чесна. Вона добра господиня. Та й звик я до неї надобре. Але все таки хочеться не раз нагадати старі часи й роботи те, чого забажається“.

На згадку „кавалерських часів“ і той другий громадянин зарухався. Видно було, що тема і для нього цікава. „А вжеж“, потакнув він. „Чоловікові іноді таки хочеться зажити повної волі й роботи те і друге без страху, що має жан-дарма над собою“. Висказавши на адресу своєї жінки та-кож кілька компліментів, мовляв, „вона добра і статочна господиня“, аби ті громадянин рішав „дати собі духа“, як жінки поїдуть на фарму. „Погуляємо трохи“, промовили вони до себе й, усміхаючись, задоволено розійшлися.

ЖІНКИ НА ФАРМІ

За кілька тижнів ті два громадянини знов зійшлися. Їх обличчя сяли радістю. „Чи ваша вже поїхала?“ — питає один. „Ага, вчора, а ваша?“ „Моя також“. „Добре. А де тепер?“

Порадившись трохи, вони рішили піти до салуну і випити по склянці пива. Зайшли до середини, сіли біля столика і стали пити пиво та одушевлятися „свободою“. По салуні вешталися різні типи. Деякі з них були з пияними червоними обличчями. Один з них підійшов до столика, при якому сиділи два наші статочні громадянини, і по п'яному захрипів: „Лисен, боді, вуздю тріт мі ту е дринк?“ „Коман, коман“, відповів один з наших громадян, відтворюючи п'яницю. Замовили собі наші „свободолюбці“ ще по склянці. Чомуж би ні? Жінок нема, не треба перед ніким оправдуватися, де був і що робив. Та тут якийсь п'яний „бон“ підніс вгору склянку і, виголосивши тост, вилив пиво на голову одному з наших громадян. Той зірвався на ноги. Але що було з п'яницею робити? Докінчивши пиво, вони вийшли.

А коли зголодніли, пішли шукати ресторан, щоб щось перекусити. І там вони знайшли подібні відносини до тих, що були в „салуні“: чужі, брудні типи, несмачний харч. Повештавшись так по вулиці, вертались додому. Та дім був порожній; жінка була на фермі.

За кілька днів „свобода“ нашим громадянам почала набридати. Чухаючи потилицю, вони почали рахувати дні, коли жінки назад повернуться.

ТАКЕ ЖИТТЯ

Таке ціле наше життя! Люди часто самі не знають, чого хочуть, і що дає їм задоволення та робить їх щасливими. Щойно коли вони це втрачуть, починають цінити те, що мали передтим. Та у випадку „жінки на вакаціях“ вони можуть відшукати те, що втратили. Але що робити у випадку, коли люди раз навсе втратили те,

що було джерелом їх щастя, й не можуть відшукати цього назад?

Воно не булоб може таке прикрі, якби чоловік знав, що втратив щось дороге не з власної вини. „Щож, я робив усе, що міг, але не помогло“, може сказати собі в тому випадку чоловік. Але що скаже та людина, яка вперто, сліпо, необдумано підкопувала сама своє щастя, сама нищила його й сама позбувалася тої речі, особи, чи цілого комплексу обставин, які робили її щасливою? У такому випадку втрата є далеко болючіша, бо тоді на кожному кроці якийсь третій голос у чоловіка все повторяє: „Ти дурень, дурень“.

ПІЗНАЙМО ОКОУЖЕННЯ

Вже старі грецькі філософи говорили, що найбільшою штуркою на світі є пізнати себе самого. Далеко легше пізнати помилки іншого чоловіка, ніж свої власні. Нераз видно мов на долоні, як якийсь чоловік поповнює велику дурницю і жене себе до катастрофи. Не поможемо остероги іншого чоловіка.

Та найбільше кумедним є те, коли той, хто остерігає, рівночасно сам робить дурницю і її не бачить.

БДЖОЛЯРСТВО У СТАРО-ВИНІ

Образ першого вуля знайшли зображений на кам'яній плиті в Альбусірі в Єгипті, що походить приблизно з 2,600 року перед Христом. Цілі образи з життя бджоларів знайшли на мистецьких рельєфах у гробі в єгипетському місті Тебі, якого вік оцінюють на 600 літ перед Христом. Вулі, зображені там, це широкі вальці, покладені один на одному прямою чи в кількох верствах. Та найцікавіше в тому те, що зовсім такі самі вулі піднімаємо в Єгипті (нпр. в околиці Луксору) і сьогодні. Плекають і таку породу бджіл і живлять такого самого бджоларського приладдя, як тому 4500 літ.

Обережні шотландці

Два молоді шотландці сідають до автобусу. На одному перестанку відає молода, гарна дівчина.

— Дивися, що за гарна дівчина — каже один з них. — Як думаєш: варто до неї заговорити?

— Очевидно — каже другий — але зачекаймо, аж вона заплатить саме за себе білет.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

У ВІЧНУ ПАМ'ЯТЬ ТОВАРИШЕВІ, ЧЛЕНОВІ УКРАЇНСЬКОГО УНІВЕРСИТЕТСЬКОГО ТОВАРИСТВА

Дня 21. червня ц. р. попрощався з цим світом по короткій, а тяжкій недозі Теодор Соколовський, студент теології в Гартфорд, Конн. Заскоро пішло на вічний спочинок виснажене злиднями й недовідою молодого тіла, хоч завзятий та витревалений дух рвався до життя, до боротьби за кращу майбутність. Перестало битися серце, що так любило Україну й бажало їй служити тут на імміграції серед своїх і чужих. Не стало молодого воїна, що поборював усі життєві труднощі, та не мав сили опертися смерті. Голод і холод, мозольна умова й фізична праця, безнастанна журба підкопали здоров'я й відбирали останки сил, хоч покійний не давався й бадоро ставив чоло всім життєвим недовідам. Він бажав учитися й самостійно пробити собі шлях життєвий, бо вірив у силу науки, в те, що просвіта й знання — це конечність життява, коли хто хоче зайняти яке-небудь становище й вести корисну працю на народнім полі у вихованні американсько-українського покоління. Все й усюди покійник пам'ятав, що він українець. Був гордий зо свого походження й отверто до нього признавався перед чужинцями, коли це було вказано. Приходячи на виклади в університеті у вишіваній сорочці, він тим часто давав понач до дискусій про український нарід, будив тим заінтересування серед американських студентів, а то й професорів. А через спокійну, вчливу вдачу, слухняність та трудячість ставав приятелем студентів і вчителів в Колумбійськ. Гардфордськ. університеті. Тим способом мав змогу ще більше розказати, „хто ми й чий ми діти“. Іноді лишав американцям на спомин писанки, вишивані рушники, а то й ляльки, прибрані в народній стрій, щоб тою дорогою залишити у них живу, незатерту згадку про українське мистецтво.

Часто ходив, а то і їздив з відчуттями по різних американських церквах, товариствах, школах, приватних домах, щоб розголосити українське ім'я і збудити симпатію та краще зрозуміння наших

визвольних змагань. І йшов радо, непримусово, не зважаючи на слабе здоров'я, почувуючи, що він сповняє обов'язок, що до цього кличе його національна честь і любов до України. За його починком основано в Колумбійськ. університеті курс української мови. Тут він постарався про виставу української культури й мистецтва. В бібліотеці Колумбійського університету поклали кілька власних книжок англійською й українською мовою, щоб інші хоч приладком прочитали про „мою Україну й любового Шевченка“, котрого твори знав дуже добре та дорожив ними як дорожим скарбом. Цікавився найменшою ділянкою праці української імміграції, Українського Народного Союзу й вірив у його силу та незломний труд у змаганнях за волю краю й кращу майбутність української імміграції.

І цього молодого каменяра, що кував собі долю та хотів розбити скалу байдужості й опалості серед рідних тут українців, не стало. Помер вірний син України, що готов був жити віддати за її долю. Заплакала також і церква, що страждала ідейною провідницею, котрий бажав вести рідну Україну до світла правди й знання.

Чи намарне пішли його труди, надії, сподівання? Ні! Ми, члени Українського Університетського Товариства, в яких імені це пишу, будемо пам'ятати, хто був Теодор Соколовський; ми лелітиме-мо ідею, що зорею світила в житті цього трудящого, пильного студента, багатого духом України, що помер тілом, але остався живим духом.

Прийми від нас, Дорогий Товаришу, отсих кілька слів, а замисль вінка на могилу, що тепер пишеться в зелені, пересилаємо скромну ленту в сумі \$5 на Рідну Школу, себто на ту інституцію, котру Ти так любив і бажав підтримувати.

Марія Лехицька.

ЧИ РИБИ БЕЗСМЕРТНІ?

Вік риби можна пізнати подібно, як пізнаємо вік дерева. Бо таксамо як дерево дістає нову верству на своєму стовпі, так теж на лусках риби що року приростає одна нова верства. Однак і те верство на рибячих лусках такі тонесенькі, що бачити їх можемо лише крізь мікроскоп. Зрахову-вали такі верстви і ствердили, що риби належать до звірят, що живуть дуже довго. Так напр. підбирували вже коропи: столітні і старші.

Риби не лише перевищують, пересічно беручи, сухопутні звірята довговічністю, а різняться від них також тим, що в риб нема старості, коли цією назвою називати будемо не поважний вік, а знеможіння, яке приходить із літами. Столітній короп не виявляє ніяких познак старечого знеможіння. М'язні його сильні, як і в молодого коропа, танки не тверднуть, короп хоч старий, є жвавий і свіжий, як і молодий його товариш. Ба, риби хоч уже дожили гарного віку, не перестають рости. Так напр. камбала, яка стає „зіркою“, себто полово розвинутою, на 6 або 7 році життя, як доживе 25 літ, є двічі така довга, а п'ять разів тяжча, ніж коли має 7 літ.

Все промовляє за тим, що риби не вмирають ніколи з старості, а гинуть або наслідком недуги або наслідком нещасливого випадку, за який у воді не тяжко, бо більшість риб це м'ясоїдні хижаки, або, кажучи по людськи — розбишаки, а рибяча держава не має поліції, яка спокійних громадян берегла би від нападників. Колиб не ті випадки та не недуги, хто зна, чи риби не були би безсмертні.

3 РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ФІЛАДЕЛЬФІЯ, ПА.

Звідомлення Злучених Відділів У. Н. Союзу.

На чергових зборах Злучених Відділів У. Н. С. 21. серпня ц. р. вирішено такі справи:

1) Союзове Свято (24. листопаду).

Виконуючи ухвалу зборів, екзекутива наняла салю на свято У. Н. С., яке відбудеться в День Подяки, 24. листопада ц. р.

В дискусії над програмою решено влаштувати це свято в двох частинах: 1) концерт, поурочений до святочного прийняття нових членів У. Н. С. 2) Забава з танцями.

Екзекутиві доручено виготовити програму концерту та побачити всі потрібні кроки для переведення свята.

Увесь дохід призначено на закупню Українського Городу в Філадельфії.

2) Український Город у Філадельфії.

Предсідник Злучених Відділів, д-р В. Галан, повідомив, що ввесь прибуток із Союзового Зв'язу є зложеном в банку з призначенням на закупню Городу.

Справа закупня Городу поступила вперед, бо вже намічено догідне місце та створено тимчасовий комітет усіх організацій. Цей комітет має зібрати всі потрібні інформації відносно купна та скликати збори всіх організацій Філадельфії в осень.

В довший та дуже основний дискусії всі привітні урядники і делегати висказувалися за потребу купна такого Городу та підносили його велику моральну й культурну вартість у вихованні нашої молоді.

Збори затвердили вибір тимчасового комітету та прийняли до відома дотеперішню працю.

3) Організаційні справи.

Нав'язуючи до продовження кампанії в приєднуванні нових членів, д-р В. Галан зазначив, що ця праця поступила гарно вперед між філадельфійськими відділами. Предсідник загадав теж, що якесь інтернаціональне большевицьке організація веде велику пропаганду серед наших людей і деколи заманює до себе людей, які відомі нам як свідомі українці. С. Слободян, гол. радний У. Н. С., подав деякі дати з господариків різних інтернаціональних інституцій та загадав про причини непорозуміння у відділах.

В дискусії забирали голос: пп. Рибак, Головатий, Гвізд, Горюхівський, Пеленський, Сорока, Стриковський та Лезяк, а в вислідом були отсі ухвали:

1) У. Н. Союз це найбільша і наймодерніша українська організація, яка дає найбільші моральні і матеріальні користі, дозволені законами стейтів та обосновані на практиці усіх великих аскураційних компаній.

2) У прийнятті нових членів треба звертати увагу, що У. Н. Союз це українська організація й обов'язком кожного свідомого українця належати до своєї організації. Приналежність до інтернаціонально-большевицьких організацій у ніякому разі не можна отримувати зі свідомим українством.

3) Урядники філадельфійських Союзів відділів вважають своїм обов'язком остеретти наш загаль перед приманою дешевого життєвого обезпечення, — бо колись прийде і час, що це „дешеве“ обезпечення заплатити.

4) Великою перешкодою в приєднуванні нових членів є непорозуміння у відділах. Причиною тих непорозуміння є: а) самі урядники, б) велике число хорих, в) погане книгове діловодство, та г) невідповідна обслуга членів.

Щоб зарадити цьому, збори покладають статуту ко

ЗАХОДОМ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ: ч. 112, 260 П 358, В КЛІВЛЕНДІ, ОГАІО

ВІДБУДУТЬСЯ

В НЕДІЛЮ, 31. ЛИПНЯ (JULY) 1938.

в год. 11. перед полуднем

В ШКІЛЬНІЙ ГАЛІ, 2280 ВЕСТ 7. ВУЛ.

НАДЗВИЧАЙНІ СОЮЗОВІ ЗБОРИ

на котрі звольте прийти безумовно всі дорослі члени, а саме від 16. року життя і вище, та принести зо собою союзові грамоти.

На збори прибуде організатор п. Василь Загаєвич. Члени мають право забрати зо собою на ці збори свої знайомі й приятельські враз з ріднею, а довідаються щось дуже важного про Союз.

ЗА СОЮЗОВІ ЗБОРИ:

К. Габрієвська, секр. від. 112; К. Кокоць, секр. від. 260; С. Палівода, секр. і гол. рада, від. 358; й п. Різун, делегатка від. 412.

ПОЖИТОК ІЗ ГРОМІВ І БЛИСКАВОК

Люди у пошуканці нових сил природи, яким могли би приказати працювати на себе, не забули робити проби, щоб запягти енергію громів і блискавок до людського ярма. Проби ці — покищо — не можуть дохвалитись успіхами. Та не треба забувати, що сама природа, без помічі людського приладдя, вихиснує енергію атмосферичної електричності із користю для людей. А саме блискавка примушує азот, який є у повітрі, лугнеться з киснем. Азотову сполуку, що з того повстає, сполікує дощ, вона спадає на землю та гноїть її, бо — як відомо — така хемічна сполука це дуже добрий гній для рілі. У фабриках штучних погноїв наслідують спосіб, у який такі сполуки витворює буря громами та блискавками. Однак фабрики, щоб витворити штучні погної, мусять працювати електрикою, за яку дорого платять, а буря дає азотову погною даром. І тих погноїв природа продукує у своїх „лабораторіях“ багато, бо яких 200 мільярдів фунтів річно (на всій землі). Так то кожна буря заощаджує хліборобові гарні гроші, які інакше мусів би видати на штучні погної.

Законика.

— Дорогий, ти купив мені куховарську книжку, але я не можу з неї користати...

— Чому?

— Бо там усі приписи на шість осіб, а нас лише двоє.

ЗАХАР БЕРКУТ

славна повість Івана Франка, це не романтична історія за замкнених днів, як читають люди, що хочуть утікати від важкої сучасності. Це повість для людей, що в книжках шукають нової сили до життєвої боротьби

Це історична повість у найкращому розумінню цього слова, себто повість, яка розяснює нам сучасне життя, показуючи нам з того життя в зеркалі минулого те, чого ми не зрозуміли би, якби нам показати в зеркалі сучасного.

Ось для прикладу кілька життєвих правд, заснованих цією великою повістю великого майстра пера:

Нехай і так, що ми нещасливі, але для чого мусимо ми бути зрадниками свого краю?

Навіть люди, що тужать за порядками без князів і влад, мусять для боротьби проти спільного ворога, дружитися й встановити владу.

Хто хоче, щоб інші станули за нього, той мусить стати за інших.

Коли дві віри борються зо собою, важнишою від кожної з них є пошана для людини іншої віри.

Люди, що для класових інтересів зраджують рідний край, на ділі зраджують інтереси своєї класи.

Отсі правди це десень великої повісті Івана Франка під наголовком

ЗАХАР БЕРКУТ

а канвою, на котрій письменник виткав ці правди, служать прецікаві історичні мент в минулому українського народу, коли на наші Бескиди напали дикі монголи, щоби пограбувати маєтки, закріпостити людей й запанувати над краєм во віки.

У ЗАХАРІ БЕРКУТІ Іван Франко говорить не лише як письменник, але й як громадянин. Тут він не лише читає забавляє, але й освічує його, навчає й виховує.

ЗАХАР БЕРКУТ, історична повість Івана Франка, в твердій оправі — \$1.50.

Замовляйте в Книгарні „Свобода“

„SVOBODA“

P. O. Box 346

Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ ЗНАЄТЕ

ЧАР ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ?

Є люди, що засмакувавши його, заснути не можуть, не почитаючи такого оповідання.

Між любителями детективних оповідань є такі люди, як пок. президент Вілсон, пок. прем'єр Клеменсо, бувший прем'єр Лойд Джордж, президент Френклін Рузвельт. Хоча життя не відмовило цим людям прецікавих подій, вони все таки захоплювалися, згл. захоплюються, оповіданнями про те, як злочинець вишукує найхитріших способів, щоб виконати злочин безкарно, а детектив старається впасти на слід цієї хитрої штучки.

Захоплення детективними оповіданнями походить звідти, що відтворює одна дорога, а гонівець десять.

Накладом „Бібліотеки для всіх“ у Львові

вийшла

СЕРІЯ ДЕТЕКТИВНИХ ОПОВІДАНЬ

найбільшого автора детективних оповідань, відомого англійського письменника Конана Дойля:

ч. 1. Душогубство в Абей Грендж.	ч. 4. Чоловік з близною.
ч. 2. Пестра стайка.	ч. 5. Відтятий палець.
ч. 3. Захований клейнод.	ч. 6. Шість Наполеонів.
ч. 7. Танцюючі фігурки.	

Кожна книжечка цієї серії становить собою цілість. Кожна книжечка видана в такім вигіднім форматі, що її можете взяти зо собою в кишеню блузки й читати по дорозі.

Серія з 7 книжечок всього 70 центів!

Замовляйте в книгарні „Свобода“

„SVOBODA“

88 GRAND ST., (P. O. BOX 346), JERSEY CITY, N. J.

